

A MÁSODIK VILÁGHÁBORÚ TÖRTÉNETE

ELSŐ SZAKASZ: 1939. SZEPTEMBER 1. - 1940. JÚNIUS 22.

- Előzmények: Hitler Csehország szétverése után Lengyelországot szemelte ki;
- Németország követelései: Gdansk (Danzig) visszaadása,
- Lengyel hozzájárulás a Kelet-Poroszországgal való szárazföldi összeköttetés megteremtése;
- Nagy-Britannia és Franciaország 1939 áprilisától tárgyalások a Szovjetunióval a közös németellenes fellépés lehetőségéről - Moszkva nem nagyon foglalkozott a kérdéssel - nyáron kudarcba fulladtak a tárgyalások;
- Lengyelország garancia- és szövetségi szerződést kötött Nagy-Britanniával (1939 április) és Franciaországgal (augusztus)
- Molotov–Ribbentrop-paktum: Moszkva 1939. augusztus 23
- Német-szovjet megnemtámadási szerződés
- Titkos záradék : Szovjet érdekszféra: Lengyelország: a Narew, Visztula és San folyók mentén osztották fel, Besszarábia, a balti államok és Finnország, Litvánia kivételével
- 1939. szept. 1. Lengyelország megtámadása
- casus belli: állítólagos lengyel támadás a gleiwitzi (Gliwice) rádióállomás ellen - a németek hajtották végre
- Danzig: a Schleswig-Holstein német hadihajó ágyútüzet nyit a városra
- több irányból támadnak; a páncélosok bekerítik az ellenséget technikailag a Wehrmacht sokkal fejlettebb
- 1939. szept. 17. a Szovjetunió megtámadja Lengyelországot
- szeptember vége: Varsó elesik, Lengyelország kapitulál , a kormány: Londonba emigrál
- Lengyel Főkormányzóság néven a német birodalomba olvasztják

Szovjet- finn háború:

- 1939 őszen a szovjet vezetés - területi igény: a SZU Leningrádhoz közeli területeket akart szerezni területcserével, a finnek nem egyeztek bele
- november 30.: Szovjetunió hadüzenet nélkül megtámadja Finnországot
- 1939. december 14.: agresszió miatt kizárták Szovjetuniót a Népszövetségből
- 1940. március 12.: finn kormány békekötésre kényszerül
- átengedtek: 50000 km², félmillió lakosságot
- áldozatok: 200000 szovjet, 25000 finn

Balti népek szovjet bekebelezése:

- 1939 szeptember - október: Észtország, Lettország, Litvánia fenyegetése - kölcsönös segítségnyújtási megállapodást kötöttek, így szovjetek állomásoztak az országban.
- 1940 augusztus: Szovjet kötelékbe felvették a balti országokat.

Dánia és Norvégia lerohanása:

- 1939. szept. 3. angol és francia hadüzenet Németországnak
- furcsa háború: az angol és francia hadüzenetet nem követték hadműveletek - 1940 áprilisáig tartott
- 1940 április.: Németország megtámadta Dániát és Norvégiát,

- júniusig folytatták a norvégok a reménytelen ellenállást; király és kormánya, valamint a kereskedelmi flotta Nagy-Britanniába menekült
- Quisling-kormány

Benelux Államok és Franciaország lerohanása

- 1940. május 10. a hadjárat kezdete
- Hitler: azért támad Rotterdam irányába, mert a Maginot vonalat északról akarja megkerülni
- Hollandia: nem várt ellenállást tanúsít
- 1940. máj. 14. Rotterdam szétbombázása – polgári áldozatok
- május 15. Hollandia, május 28. Belgium kapitulál
- francia és brit vezérkar azt hitte, hogy minden várakozás szerint történik: Elzászt és Lotaringiát védte a Maginot-vonal, az Ardenneket pedig áttörhetetlen természeti erődnek tartották - ezét északon várták a német támadást; északra csoportosították a brit és francia erőket
- 1940. május 12.: német páncélos főerők átkeltek az Ardenneken és megindult a tengerpart (Abbeville) irányába;
- két tűz közé szorították a francia - brit erőket;
- Az ardenneki támadás sikere eldöntötte a hadjárat kimenetelét
- május 20.: német csapatok elérik a tengerpartot - bezárult a gyűrű a brit - francia - belga csapatok között;
- 1940. máj. 27-jún. 3-4. Dunkerque bombázása - az angolokat evakuálják, a bombázással párhuzamosan folyik a Dinamó hadművelet (338 ezer katona megmentése)
- 1940. jún. 10. Olasz. is megtámadja Franciaországot, de megállítják őket
- 1940. jún. 14. Párizsba bevonulnak a németek- francia kormány és főparancsnokság délre menekült;
- 1940. jún. 22. fegyverszünet a compiegne-i vasúti kocsiban (1. vhb. német fegyverszünet, 1918. nov. 11.) - Észak-Franciaország német megszállás alá került
- a meg nem szállt déli övezetekben Vichy székhellyel formailag független francia bábállam létesült Pétain vezetésével;
- a vezetők (pl. de Gaulle) É-Afrikába (Casablanca), majd Londonba menekülnek, emigráns kormányt szerveznek
- Catapulta hadműv.: brit tengerészet megsemmisítette a francia flotta fő erejét - nem kerül német kézbe
- 1940. jún. 24. fr-olasz fegyverszünet

A MÁSODIK SZAKASZ: NAGY-BRITANNIA EGYEDÜL

- 1940. május 10. Winston Churchill, náci birodalom kérlelhetetlen ellenfele alakított koalíciós kormányt
- 1940 júniusától a francia kapitulációtól 1941 júniusáig a Szovjetunió elleni támadásig egyedül maradt - Németországgal szemben;
- politikai körökben felmerült a németekkel való kiegyezés - de Churchill világosan látta, hogy Hitlerrel csak egy legyőzhetetlennek tartott Anglia folytathat érdemi tárgyalásokat - meg kell akadályozni az esetleges német partraszállást, és meg kell őrizni a tengerek feletti uralmat;
- Hitler parancsot adott az angliai partraszállás terveinek kidolgozására; kidolgozója Halder vezérkari főnök; szerinte a légifölény megszerzése a döntő
- Angliai csata – cél: a légifölény megszerzése

- 1940. augusztus 13.: német légitámadások megindulása - károk az angol légierőben (London központját is lőtték - Churchill utasítása: Berlin bombázása - Hitler újabb parancsa: repterek helyett Londont bombázzák)
- német gépek: Messerschmitt (vadász), Junkers (bombázó)
- angol: Spitfire, Hurricane (vadász), radart és rádiót is használnak az angolok
- 1940. aug. 13. Adlertag ('a Sas napja'): a legnagyobb légitámadás Anglia ellen; Coventry lebombázása
- szeptember 15: Az angliai csata napja: a brit légierő (Royal Air Force) visszaverte a német légi támadást - 61 német gépet lőttek le, és csak 29 angol esett áldozatul -
- angliai csata mérlege: veszteség: brit légierő: 493, német: 862 repülő;
- szeptember 15.: Hitler meghatározatlan időre felfüggesztette az angliai partraszállást;
- folytatódott 42-ig a német tengeralattjáró-háború: megbénítva a szigetország és Amerika közötti hajóforgalmat;

Háromhatalmi szerződés:

- 1940. szeptember 27.: Németország, Olaszország, Japán: minden eszközzel támogatják egymást, ha bármelyiküket újabb támadás éri. felosztották egymás között a világot, elismerik egymás érdekszféráit
- 1940-41-ben sokan csatlakoznak (pl. Magyarok.(1940. nov. 20.) , Rom. is), elismerik a határváltozásokat
- Ezzel megerősödött a Berlin-Róma-Tokió-tengely

Észak-Afrika

- 1940. augusztus 4.: Mussolini megnyitotta az afrikai frontot;
- 1940 nyara: Graziani olasz tábornok Tunéziából nyomul előre Egyiptom felé
- szeptember.: támadás Egyiptom ellen;
- a Földközi-tengeren állomásozó angol erők visszaszorítják Tunéziába
- 1941 február:Erwin Rommel az Afrikakorps élén partaszáll Tunéziában - az angol hadsereget egészen Egyiptomig szorította vissza
- 1942. okt. 23-nov. 4. El-Alamein - Montgomery megállítja Rommelt

Balkán

- 1939. ápr. 7. Olaszország elfoglalja Albániát
- 1940. okt. 1. a Wehrmacht bevonul Romániába az olajkutak védelmére
- 1940 okt. Olaszok megtámadja Görögországot, de a görögök visszaverik őket – benyomulnak Albániába
- a Balkán elfoglalását célzó német terv: Marica terv
- 1941. márc. 9. Németország Bulgáriából megtámadja Görögországot
- 1941. márc. Jugoszlávia csatlakozik a háromhatalmi egyezményhez, de két nap múlva angolbarát fordulat : Simovič tábornok (Jugoszlávia) felrúgja a háromhatalmi egyezményt
- 1941. ápr. 6. Jugoszlávia megtámadása, 1 hét alatt elfoglalják
- 1941. ápr. 10. Ante Pavelič kikiáltja az önálló Horvátországot
- 1941. ápr. 11. Magyarország bevonul a Bácskába és a Vajdaságba
- 1941. ápr. 27. a német csapatok bevonulnak Athénba (angol expedíciós csapatok támogatják a görögöket)
- 1941 májusa: az égei-tengeri szigetvilág elfoglalása
- 1941. máj. 20-jún. 1. Merkúr hadműv. - Kréta elfoglalása ejtőernyősökkel

Egyesült Államok 1941 előtt:

- elszigetelési politika;
- 1939. szeptember 5.: amerikai semlegességi nyilatkozat;

- Rooseveltnél egyre inkább elkötelezte magát Nagy-Britannia mellett;
- 1940 szeptember: 50 kiselejtezett torpedórombolót ad Nagy-Britanniának, cserébe különböző brit tulajdonban lévő tengerészpontok 99 éves bérlete;
- 1941 január.: kongresszus elé terjesztik a kölcsönbérleti törvényt (Lend and Lease Act) - Rooseveltnél javaslatára
- 1941. március.: elfogadják a törvényt, felhatalmazza a törvény az elnököt, hogy hadianyaggal támogassa azokat az országokat, amelyeket az USA biztonsága szempontjából létfontosságúnak tekint;
- USA megszerezte Nagy-Britannia aranytartálékait, tengerentúli befektetéseit, korlátozzák a brit exportot, amerikai üzletemberek nyomolnak a brit piacokra;
- vagyis: háború ára: Nagy-Britannia nagyhatalmi szerepének elvesztése;

A HARMADIK SZAKASZ: 1941 JÚNIUS 22 –1941 VÉGE: A TENGELYHATALMAK SIKERE ÉS KUDARCA:

- Barbarossa-hadművelet - a SZU MEGTÁMADÁSA
- okok: a SZU nem csatlakozott a háromhatalmi egyezményhez
- Németo. nem akart fizetni a szovjet nyersanyagszállítmányokért
- Élettér
- Angliának nem maradna potenciális szövetségese sem
- a szovjet hadsereg gyenge volt a finn háborúban, ezért a németek úgy gondolták, könnyű lesz legyőzni
- az angolok és Sorge (szovjet kém Japánban) is mondták előre, de Sztálin nem hitte el a Bug folyónál megölik a szovjet határőröket
- 1941. jún. 22. a Barbarossa-hadművelet elkezdődik
- német haderő a keleti fronton három irányba indította támadását: északon (parancsnok: von Lebb) a Baltikum és Leningrád elfoglalás volt a cél, középen (parancsnok: von Bock) Minszk, Szmolenszk és Moszkva, délen pedig Kijev és a Fekete-tenger északi partvidéke (parancsnok: von Runstedt)
- első csapások hatás: megsemmisült a határ közelében lévő szovjet egységek
- 1941. június közepére: a német erők 300-600 kilométerre nyomultak előre
- csatlakozik a támadáshoz Olaszország, Finnország, Szlovákia, majd később Magyarország is
- szeptember: eléri Leningrádot: 1941. szeptember – 1943 nyara: Leningrád blokádja (félmillió ember halála)
- október: eléri Moszkva elővárosait;
- november 7.: a Vörös téren Sztálin részvételével megtartották a szokásos díszszemlét, ahonnan a csapatok egyenesen a város szélén húzódó frontra vonultak;
- december: Zsukov ellentámadást indít - visszavonultak 100-150 kilométert;
- 1941. szept. 20. Kijev elfoglalása

Atlanti Charta:

- 1941 augusztus 14.: Rooseveltnél és Churchill közös szándéknyilatkozatot tett a háború utáni béke alapelveiről - egy Új-Foundlandnál horgonyzó amerikai cirkálón;
- tartalma: nem fogadják el a területi változtatásokat, kivéve, ha a lakosság önrendelkezése igazolja; a népek szabadon választhatják meg alkotmányukat és kormányukat; biztosítják a kereskedelem és a tengeri közlekedés szabadságát;
- elhatározták, hogy a világháború után egy általános biztonsági békerendszert teremtenek meg, s kiépítéséig lefegyverezik az agresszor nemzeteket.
- A német támadás napján Churchill azonnal együttműködést ajánlott Szovjetunióknak

- 1941. július 12.: Moszkvában aláírják a kölcsönös segítségnyújtási szerződést;
- Szovjetunió 4500 harckocsit, 3000 repülőt, gépkocsikat és híradós eszközöket kapott szövetségeseitől 42-ben;
- 1941. szept. 29. moszkvai értekezlet: a SZU csatlakozik az Atlanti Chartához; kölcsönbérleti szerződés: a SZU amerikai fegyvereket kap

Japán támadás - Amerika hadba lépése:

- december 7.: japán légiereő támadást intézett Pearl Harbor ellen, s megsemmisítette az USA legfontosabb csendes-óceáni támaszpontját - parancsnok: Jamamoto tengernagy;
- Pearl Harbor után Japán diadalmas száz napja következett
- két irányba indított offenzívát: Fülöp-szigetek, Holland-India (Indonézia);
- 1942. február 27-28.: Jáva sziget melletti csata: megsemmisíti az amerikai-brit-holland hajóhadat;
- március 8.: elfoglalja Batáviát;
- december 25.: beveszik Hongkongot;
- 1942. február 15.: elesik Szingapúr, a Kelet Gibraltárja;
- önként behódol Thaiföld; április vége: elfoglalják Burmát
- elfoglalta az USA, Hollandia, Franciaország gyarmatait, egészen Indiáig és Ausztráliáig tört előre;
- 1942 június: támadás a Midway-szigetek ellen - súlyos vereség - USA elsüllyesztette mind a 4 japán anyahajót, elestek a legtapasztaltabb japán pilóták is - parancsnok: Nimitz tengernagy;

1941 dec. - 1942 jan. washingtoni konferencia

- 'Hitler first' elv: először Németországot kell legyőzni, utána a szövetségeseit kell egy nemzetközi szervezet, amely megakadályozza fegyveres konfl. létrejöttét => ENSZ (később)

Fordulat a keleti fronton: Sztálingrádi csata és Leningrád blokádjának áttörése:

- 1942 tavaszán a Vörös Hadsereg három offenzíváját (leningrádi, harkovi, krími) is visszaverték, a németek június végén indították meg támadásukat;
- Hitler célja: kaukázusi, a bakui olajmezők és a kubáni gabonaföldek megszerzése;
- német csapatok két hónap alatt a Kaukázusig, illetve a Volgáig nyomultak, de Sztálingrádot nem sikerült teljesen bevenni, Bakut meg megközelíteni;
- 1942. aug. 19. az első német támadás Sztálingrád ellen
- 1942. nov. 11. az utolsó támadás, a német hadsereg kimerül, nem sikerül elfoglalni Sztálingrádot
- 1942. nov. 19. Csujkov ellentámadást indít, bekerítik a 300 ezer főből álló német csapatokat
- Wintergewitter - Téli vihar: a német csapatok kimentésére indított hadművelet Tigris tankokat is bevetnek, léghíd is, de nem sikerül
- 1943. febr. 2. Paulus tábornagy leteszi a fegyvert, 92 ezer hadifogoly -6000 tért haza

Casblancai kongerencia:1943. január

- Roosevelt, Churchill, de Gaulle: csak a feltétel nélküli megadást fogadják el – május 1. Sztálin csatlakozik

A szövetségeseik afrikai sikerei:

- 1942 nyarán a németek El-Alameinig szorították vissza a brit - afrikai erőket, majd augusztus végén kísérletet tettek a Nílus elérésre;
- október 23 - november 4.: el-alameini csata: Bernard L. Montgomery brit csapatai felőrölték a tengelyhatalom erőit - Rommel a tunéziai határig visszavonult;

- november 8.: Eisenhower amerikai tábornok parancsnoksága alatt brit és amerikai katonák szálltak partra Marokkóban;
- a németek Tuniszig hátráltak
- 1943. május: angol és amerikai csapatok partraszállása Tuniszban
- a szövetségesek elfoglalják Észak-Afrikát
- Köv.: lehetővé válik a Szövetségesek olaszországi partraszállása:

A NEGYEDIK SZAKASZ:1943 JÚLIUS-1943 VÉGE AZ ANTIFASISZTA SZÖVETSÉG TÁMADÁSA

Keleti front:

- 1943 július: németek nagy erejű páncélostámadást indítottak a kurszki kiszögellésnél, hogy bekerítsék az oda összpontosított szovjet erőket - több, mint 6000 páncélos csapatot össze;
- 1943. július 5 - 12..döntő ütközet Kurszknál - történelem legnagyobb tankcsatája (1973-ig)- közel 6000 tank csapatot össze - a németek először szenvedtek nyílt harctéren vereséget;
- Wehrmacht elvesztett: 500000 katona, 3000 löveg, 1500 harckocsi, 3700 repülő;
- A németek soha többé nem tudtak kezdeményezni a keleti fronton

Szövetségesek olaszországi partraszállása:

- 1943. július 10.: tartott még a kurszki csata, amikor a brit és amerikai erők partra szálltak Szicíliában,
- 1943. július 25.: Fasiszta Nagytanács szembe fordult Mussolinival - király letartóztatta Mussolinit, feloszlatta a fasiszta pártot;
- szeptember: az olasz kormány fegyverszüneti szerződést írt alá
- Közép-és Észak-Olaszországot megszállták a németek, a kormány és a király elmenekült;
- Kesselring tábornagy Wehrmacht-csapatának erős ellenállásába ütközött; - csigahadművelet – 1944. nyara: Róma felszabadul
- Otto Skorzeny SS-ezredes kommandó akcióval kiszabadította az internált Mussolinit
- szeptember 15.: Mussolini kikiáltotta Salóban bábállamát, az Olasz Szociális Köztársaságot;
- partizánmozgalom

Teherán:

- 1943 végén már a szövetségesek kezén volt Észak-Afrika, Dél-Olaszország, a szovjet haderő pedig kétezer kilométer szélességű frontján 300-600 kilométert nyomult előre, visszafoglalva Kijevet, a Donyec-medencét és az Észak-Kaukázust;
- 1943 vége: Churchill, Rooseveltt és Sztálin Teheránban találkozott;
- legfontosabb kérdés a szovjetek által régen szorgalmazott második front megnyitása volt. Churchill továbbra is a Balkánt javasolta, de Rooseveltt határozott állásfoglalása következtében Észak-Franciaországot jelölték ki a partraszállás színhelyévé - 1944 májusára tűzték ki - Overlord fedőnevű hadművelet;

Ázsiai és csendes-óceáni háború 1943-ban:

- Nimitz admirális erői Japán ellen támadtak
- MacArthur tábornok vezetésével megkezdték Új-Guinea és a környező szigetvilág felszabadítását;
- békaugrás-stratégia: kikerülte a megerősített japán helyeket, amelyek lassan utánpótlás nélkül elsorvadtak - 43-ban sorra elesetek;

A ÖTÖDIK SZAKASZ: 1943 VÉGE - 1945. MÁJUS 9.:

A szövetségesek győzelme

Előrenyomulás keleten:

- 1944 eleje: a szovjet hadsereg kiszorította Leningrád térségéből a németeket - vége a 900 napos ostromnak –több mint 1 millióan haltak éhen;
- olasz fronton is sikereket értek el a szövetségesek - május: áttörték a német közép-olaszországi védelmi vonalat;
- 1944 június 4.: bevonultak a szövetségesek Rómába;
- 1944 július: Vörös Hadsereg visszafoglalta Belorussziát és a hónap végére Varsó alá ért;
- 1944. augusztus 1.: lengyel Honi Hadsereg kirobbantotta a varsói felkelést - szükség lett volna a szovjet segítségre, bár ők mindvégig tétlenek maradtak;
- október 2.. felkelők lerakták a fegyvert - a nácik Varsó lerombolásával bosszút álltak;

Partraszállás nyugaton:

- a nyugati partraszállás előkészítése a teheráni döntés után egyre erőteljesebbé vált;
- 1943 december: Eisenhower tábornokot nevezték ki a partraszállás főparancsnokának;
- mesterséges kikötők, tenger alatti olajvezetékek,
- partraszállás előtti napokban vihar tombolt a térségben;
- 1944. június 6. (D-nap): megkezdődött a második világháború egyik legnagyobb hadművelete, amelyben több mint 200000 ember vett részt - több ezer repülő támadta a német part menti állásokat és 5000 hajó szállította át a Csatornán a katonákat;
- estére 150000 katonát tettek partra a szövetségesek, akiknek nagy veszteségek árán sikerült hídfőket létesíteniük - 11 nap alatt közel félmillió szövetséges katona és 90 ezer jármű ért partot Normandiában;
- a váratlan partraszállás sikere, azaz a nyugati front megnyitása reménytelenné tette a német helyzetet;

Az elkerülhetetlen vereség:

Nyugati front:

- a szerveződő német katonai és polgári ellenállás számára egyértelművé vált, hogy Hitlert el kell távolítani a hatalomból - merénylettel lehetséges
- 1944. július 20.: Claus Stauffenberg bombát helyezett el Hitler dolgozószobájába - túlélte;
- szövetségesek augusztus közepén Párizs felé közeledtek;
- augusztus 19. felkelés Párizsban
- augusztus 25.: bevonult Párizsba a szövetségesek oldalán a francia hadsereg ;
- augusztus 30.: De Gaulle, mint az ideiglenes kormány elnöke átvette a hatalmat;
- szeptember 4.: szövetségesek elfoglalták Antwerpen kikötőjét - Hitler terve a visszafoglalásra;
- 1944. december: Ardennek

Keleti front

- 1944 nyara: a Szovjetunió visszafoglalása
- augusztus 1: Varsó térségét eléri a Vörös Hadsereg
- a Honi Hadsereg felkelése – október 2-án tették le a fegyvert
- augusztus 20.: szovjet csapatok áttörték a német-román frontos - beléptek Romániába;

- augusztus 23.: Romániában megbukott Antonescu fasiszta rendszere, az új kormány fegyverszünetet kért;
- szeptember: Bulgária felszabadítása(antifasiszta felkelés – átállnak)

Japán vereség - német kudarc:

- 1944 nyara: USA hadereje a Mariana-szigetekenél súlyos csapást mért a japánokra - megsemmisítve 130 repülőt és 3 repülő anyahajót;
- 1944 végére az USA kiszorította a japánokat a csendes-óceáni szigetekről;
- a csendes-óceáni hadszínteret az amerikaiak kettéosztották: Chester D. Nimitz tengernagy (középső rész), Douglas MacArthur (dél);

Jaltai konferencia:

- Helyszín: Krím félsziget; Jalta;
- Időpont: 1945. február 4-12.;
- Résztvevők: Churchill, Roosevel, Sztálin
- Eredmény: megegyeztek: az Egyesült Nemzetek Szervezete (ENSZ) alapvető elveiben, Szovjetunió részvétele a Japán elleni háborúban. Az európai rendezés közös alapelveit fogalmazták meg, "Nyilatkozat a felszabadított Európáról" című deklarációban, amely az Atlanti Charta elveire épül;
- Németország megszállása: SZEB (angol, amerikai, szovjet, francia)
- lengyel határ kérdése: Lengyelország jelentős területeket kap északon és nyugaton, míg a keleti határai lényegében a Curzon-vonalat követik - a lengyel ideiglenes kormányt újra kell szervezni.
- Nem Jalta okozta tehát Európa kettészakadását, hanem a további politikai fejlemények, amelyek során a jaltai döntések jórészt figyelmen kívül hagyták.
- 1945. június 26.: ENSZ alapokmányok aláírása;

Az európai háború vége:

- 1945 január: szovjet csapatok benyomultak Kelet-Poroszországba - erőszakosság, rablás;
- 1945 február: a szövetségesek offenzívát indítottak a nyugati fronton, hogy megsemmisítsék a német erőket a Rajnától nyugatra;
- március 5.: elfoglalták Kölni;
- március 7.: amerikai csapatok a Remagen városnál átkeltek a hídon - Eisenhower nem a főváros elfoglalását, hanem a német haderő felszámolását tartotta elsőrendű hadicélnak - kelet-délkelet felé fordultak a csapatok;
- április 15.: az amerikaiak elérték az Elbát - Torgau városánál találkoztak a szovjet csapatokkal - Németország területét az antifasiszta koalíció haderői kettévágták;
- április: Olaszországban az angol-amerikai hadseregeknek sikerült végre kijutniuk a Gót-vonal mögé, a Po síkságon gyorsan haladtak előre és elfoglalták Észak-Olaszországot;
- az olasz Nemzeti Bizottság Mussolinit halálra ítélte;
- április 16.: két és fél millió katonával, és hatezer tankkal és hétezer repülővel megkezdődött a szovjet hadsereg Berlin elleni támadása;
- április 28.: kivégezték Mussolinit barátnőjével és több fasiszta vezetővel együtt;
- április 30.: Hitler feleségével, Eva Braunnal, akit az előző nap vett el öngyilkosságot követett el a birodalmi kancellária bunkerjében;
- május 2.: Olaszországban véget ért a háború a német csapatok fegyverletételével; a berlini helyőrség letette a fegyvert - a Birodalmi Gyűlés épületére kitétték a szovjet zászlót;

- május 7.: Reimsben a három szövetséges főparancsnokság képviselői aláírták a német véderő feltétel nélküli megadásáról szóló okmányt - német fél is ellenjegyezte;
- május 8-9 éjjel: a felek ratifikálták a berlini szovjet hadiszálláson a fegyverszünetet.

Potsdami csúcs:

- Helyszín: németországi Potsdam;
- Időpont: 1945. július 17 - augusztus 2.;
- Résztvevők: Clement Attlee (az angliai választásokon győztes munkáspárt vezetője, miniszterelnöke) Harry S. Truman (USA, az április 12-én elhunyt Rooseveltt utóda), Sztálin (Szovjetunió);
- Fedőnév: Terminál, azaz végállomás nevű értekezlet;
- Döntések:
 - gondoskodni kell, arról, hogy Németország soha ne fenyegetsen többé a világbékét;
 - nácizmust fel kell számolni;
 - háborús bűnösöket meg kell büntetni; -Nürnberg
 - meghatározták a négy megszállási zónát: Szovjetunió: Németország keleti és középső, Nagy-Britannia az északnyugati, Franciaország a délnyugati és az USA a déli területen kapott övezetet;
 - Berlint is négy zónára osztották fel;
 - Nagyhatalmak létrehozták a Külügyminiszterek Tanácsát - feladata: készítse elő Olaszország és a csatlós államok békeszerződését.

Japán kapitulálása:

- 1945 július 26.: Japánnal hadba álló nagyhatalmak Potsdamból felszólították a japán kormányt a fegyverletételre - ekkor már a vezetők (angol, amerikai) tudták, hogy sikeres volt az atombomba próbarobbantása;
- japán kormány visszautasította a potsdami felszólítást;
- 1945. augusztus 6.: egy amerikai B-29-es repülőerőd tagja, Enola Gay nevű gép atombombát dobott Hiroshima japán városra, amely teljesen elpusztult, és mintegy 100000 ember azonnal meghalt;
- augusztus 9.: Nagaszakit érte atombomba-támadás - 35000 áldozat;
- augusztus 9.: előzetes hadüzenet után, a Szovjetunió megtámadta a mandzsúriai japán hadsereget, amely nem tudott jelentős ellenállás kifejteni;
- Hirohito császár döntött, határozott állásfoglalásával a fegyverszünet mellett;
- 1945. augusztus 14.: a japán csapatok beszüntették a harcot;
- szeptember 2.: a tokiói öbölben horgonyzó Missouri csatahajó fedélzetén a szövetséges hatalmak és Japán képviselői aláírták a Japán megadását rögzítő okmányt.